

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Boru, Požarevcu i Jagodini

FINALNA ANALIZA REZULTATA

PROJEKTA ''MEDIJACIJOM DO REŠENJA''
(''MEDIATION TO RESOLVING'')

Realizovan u Požarevcu, Boru i Jagodini od 16.04.2013-15.04.2014. god.

U partnerstvu:

Udruženja građana ''Šansa'' Požarevac

NGO ''KOKORO'' - Bor i

''Centar za društveno ekonomski razvoj'' Jagodina

Ukupna vrednost projekta: 52.621,62 €, Doprinos Delegacije Evropske unije: 49.990,54 €

Projekat „Medijacijom do rešenja“ finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Beograd, Požarevac i Jagodini

Ideja za izradu predloga projekta nastala je iz prepoznate nedovoljne informisanosti građana i stručne javnosti u vezi primene postojećih zakona u oblasti medijacije (posredovanja u sukobima/sporovima). Republika Srbija je usvojila čitav niz zakona kojima se omogućava medijacija između strana u sukobu/sporu (Zakon o posredovanju-medijaciji (2005), Zakon o maloletnim učincima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica (2006), Porodični zakon (2005), Krivični zakon (2005 i 2009), Zakon o parničnom postupku (2011), Zakon o mirnom rešavanju radnih sporova (2004 i 2009), Zakon o socijalnoj zaštiti (2011), podzakonske akte kao i brojne pravilnike i ostala akta koji omogućavaju primenu medijacije. Sa druge strane, uprkos naporima države i međunarodnih organizacija da se medijacija sistemski uvede u različite oblasti, nije ostvaren veći napredak, tako da se ona retko i sporadično primjenjuje u zavisnosti od informisanosti građana, postojećih resursa i senzibilnosti zajednice.

I danas u Srbiji, sudski sporovi predugo traju, ne uzimaju u obzir potrebe strana i usmereni su na dokazivanje i utvrđivanje krivice umesto ispravljanja greške i građenje odnosa u budućnosti, dok u školama disciplinski postupci imaju primat odnosu na druge načine rešavanja konflikata. Medijacija, kao model restorativnog pristupa i rešavanje konflikata/sporova kroz dijalog i aktivno učešće strana u sukobu/sporu zasniva se na načelima: dobrovoljnosti, jednakosti i ravnopravnost strana, privatnosti i poverljivosti a veoma je važno sredstvo i u borbi protiv diskriminacije. Širina primene omogućava aktivno građansko delovanje i u vršnjačkim grupama, školi, zajednici i omogućava stranama u porodičnim sporovima uspostavljanje komunikacije, orijentaciju na buduće događaje i fokus najboljeg interesa dece.

Projekat „Medijacijom do rešenja“ uključuje aktivno građansko delovanje za razvijanje instrumenata u izgradnji demokratskog društva zasnovanog na poštovanju ljudskih prava, tolerancije na različitosti i dijalog. Promoviše medijaciju u skladu sa zakonima Srbije i međunarodnim dokumentima koji regulišu ovu oblast. Mobilije institucije sistema, građane i mlade da aktivno učestvuju i dijalogom reše sukob/spor. Razvija odnos društva prema sukobu/sporu, prednostima medijacije i ohrabruje aktivno učešće građana u rešavanju sukoba/spora mirnim putem, utiče na smanjenje diskriminacije i poštovanje ljudskih prava i sloboda. U projektu se formiraju obučeni timovi usmereni na mlade ljude i porodice, kao i razvijanje usluga medijacije u okviru postojećih servisa za decu i mlade u obuhvaćenim zajednicama. Povećava se pluralizam usluga u oblasti zaštite dece i mlađih što omogućava ostvarivanje osnovnih ljudskih prava i interesa - kako prava na život, tako i na opstanak, razvoj, participaciju i nediskriminaciju.

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Boru, Požarevcu i Jagodini

OPŠTI CILJ PROJEKTA JE:

Doprineti izgradnji demokratije i demokratskog društva kroz realizaciju zakona u oblasti primene medijacije u rešavanju sukoba/sporova u skladu sa međunarodnim dokumentima na uspostavljanju pravne stabilnosti u društvenim odnosima u Braničevskom, Borskom i Pomoravskom okrugu.

SPECIFIČNI CILJEVI SU:

1. Ojačati mrežu obučenih timova za primenu medijacije u Požarevcu, Boru i Jagodini dugoročno, u kontinuitetu i kroz mobilnost u promenama.
2. Podići svest građana i mobilisati zajednice u izgradnji politike prepoznavanja i primene medijacije kao načina rešavanja sporova/konflikata u ostvarivanju ljudskih prava.
3. Osnažiti mlade ljude za humane vrednosti, poštovanje ljudskih prava i transformaciju sukoba/konflikata dijalogom i aktivno učešće građana u rešavanju sporova/sukoba medijacijom.
4. Mobilisati društvene resurse (porodicu, škole i zajednice) na uspostavljanju održive usluge medijacije u Požarevcu, Boru i Jagodini.

CILJNA GRUPA PROJEKTA :

Mladi iz Požarevca, Bora i Jagodine, različite rodne, nacionalne/etničke pripadnosti i verskih ubeđenja iz urbane i ruralne sredine su **primarna**, a **sekundarna**- građani, institucije/organizacije, donosioci odluka Požarevca, Bora i Jagodine i **ostali**, odnosno šira građanska javnost u Braničevskom, Borskom i Pomoravskom okrugu.

Implementacijom zajedničkih grupa aktivnosti, u sve tri zajednice, postignuti su sledeći rezultati:

Rezultat 1: Razvijena mreža obučenih timova u veštinama medijacije za primenu u vršnjačkim grupama, školi i zajednicama obuhvaćenih projektom, dugoročno i u kontinuitetu.

Indikator 1.1: Organizovan 6-dnevni interkulturni kamp ljudskih prava u Boru i obučena 24 učenika iz 12 srednjih škola Požarevca, Bora i Jagodine za vršnjačku medijaciju i humane vrednosti sa sertifikatom za rad sa vršnjačkim grupama u svojim zajednicama.

Trening obuke mladih iz Požarevca, Bora i Jagodine na Interkulturnom kampu u Boru

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Boru, Požarevcu i Jagodini

Aktivnosti tokom interkulturalnog kampa mladih u Boru

Pored radionica, organizovana je zajednička poseta okruženju, obilayak Muyaja Konak Kneza Miloša i Dvorca Karađorđevića u Brestova;koj Banji i Zlotske pećine), kao doprinos upoznavanju i prožimanju različitih kultura, boljem razumevanju i interpretiranju interkulturalne komunikacije među mladima susednih regiona.

Indikator 1.2: "Organizovan 6-dnevni seminar u Požarevcu i obučeno 18 profesionalaca iz Požarevca, Bora i Jagodine u veština porodične medijacije sa sertifikatom".

Trening u veština porodične medijacije u Požarevcu

Trening je ralizovan od 09.09.2013-14.09.2013. po akreditovanom programu Republičkog Zavoda za socijalnu zaštitu. Učesnici su imali mogućnost da dobiju informacije o mestu, ulozi i značaju porodične medijacije, a simulacija komplettnog procesa je omogućila lakše usvajanje neophodnih veština. Tokom 5 ove

Projekat finansira Delegacija EU u Republici Srbiji u okviru EIDHR programa

aktivnosti 18 profesionalaca (planirano 16) iz sve tri zajednice obuhvaćene Projektom je osposobljeno za primenu medijacije u praksi, te viši nivo primene zakona aktivnim učešćem građana, umesto sudske amnestiranih porodičnih sporova koji često ne dovode do stabilnosti u odnosima između strana i najboljeg interesa dece.

Rezultat 2: Informisani građani Požarevca, Bora i Jagodine prepoznaju prednosti medijacije kao jednog od alternativnih pristupa u rešavanju sukoba/spora putem aktivnog učešća.

Indikator 2.1: "Organizovano 7 diskusionih tribina u ruralnim naseljima (planirano 6) i informisano 231 građana iz Požarevca, Bora i Jagodine o rešenju sporova putem medijacije kroz aktivno učešće".

Diskusione tribine u ruralnim naseljima u Borskom, Pomoravskom i Braničevskom okrugu

Indikator 2.2: "Organizovana tri jednodnevna informativna seminara, (po jedan u Požarevcu, Boru i Jagodini) i informisano 64 predstavnika relevantnih struktura i grupa građana u zajednicama

Projekat "Medijacijom da rešenja" finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Boru, Požarevcu i Jagodini

o alternativnim merama, vrstama i prednostima medijacije kao i izgradnji sistema upućivanja na medijaciju .

Informativni seminari u Jagodini, Boru i, Požarevcu

Indikator 2.3 "Organizovane tri tematske radionice sa 65 predstavnika institucija sistema (pravosuđa, policije, socijalne zaštite, obrazovanja...) Požarevca, Bora i Jagodine za razumevanje prednosti porodične i medijacije u odnosima sa maloletnim prestupnicima;

Tematske radionice u Jagodini, Požarevcu i Boru

Aktivnostima su informisani građani o medijaciji, prednostima i načinu rešavanja sporova.

Opšti je utisak svih realiyovanih događaja je da građani i stručna javnost nisu informisani o mogućnostima da putem medijacije rešavaju sporne odnose, zbog kojih su često u dugim građanskim parnicima ili neefektnim krivičnim postupcima pred sudovima. Nakon prezentacija učesnici prepoznaju alternativne načine rešavanja

Opšti cilj ovih aktivnosti je informisanje građana o prednostima medijacije kao načina rešavanja sporova, a opšti je utisak sa svih događaja da su građani i stručna javnost neinformisani o mogućnostima da putem medijacije rešavaju sporne odnose, zbog kojih su često u dugim građanskim parnicima ili neefektivnim krivičnim postupcima pred sudovima. Nakon prezentacija učesnici prepoznaju alternativne načine rešavanja kao delotvornije, ekonomičnije... Zaključak je da se u svakoj od zajednica formira tim i uspostave servisi/usluge a u svim mesnim zajednicama obuče osobe koje će prepoznavati i usmeravati na medijacijski tim - promotori promena koji šire i promovišu alternativno rešavanje sporova.

Rezultat 3: Mladi ljudi neguju dijalog u vršnjačkim grupama i školi, za medijaciju senzibilisani građani i relevantne institucije sisteme doprinose demokratskim promenama

Indicator 3.1: "Organizovano 25 (planirane 24) promotivne diskusione celine o humanim vrednostima i informisano 612 predstavnika (planirano 480) đačkih parlamenta iz 12 srednjih škola Požarevca, Bora i Jagodine i realizovano 16 vršnjačkih medijacija (planirano 15) u 12 srednjih škola, između 36 učesnika u sve tri obuhvaćene zajednice".

Diskusione celine u srednjim školama u Boru, Požarevcu i Jagodini.

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansiran
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuju se u: Boru, Požarevcu i Jagodini

Promotivne diskusione celine realizovali su volonteri u paru, obučeni u projektu koji su se, nakon obuke, aktivno uključili u aktivnosti u svojim zajednicama.

Predstavnicima učeničkih parlamenta prezentovali su tehniku konstruktivnog dijaloga, osvećivali rodno zasnovanu ravnopravnost u vršnjačkim grupama i favorizovali toleranciju na različitosti i dijalog. Tokom aktivnosti prikazivan je film o vršnjačkoj medijaciji, distribuiran informativno-edukativni materijal štampan u projektu i mladi su informisani o prednostima aktivnog učešća u rešavanju sukoba/konflikata, dijalogom i u neposrednom kontaktu kako u nalaženju rešenja postojećeg konflikta/spora tako i prevenciji recidiva.

Indicator 3.2: "Pilotiran program medijacije realizovanjem 12 medijacija između oštećenog i mal. učinjoca kojim je obuhvaćeno 18 učinilaca (maloletnika) i 15 oštećenih (građana) i 12 porodičnih medijacija u Požarevcu, Boru i Jagodini sa 30 učesnika medijacija;

U zajednicama je pokazano veliko interesovanje za medijaciju između maloletnih prestupnika i žrtava kao i porodičnim medijacijama zasnovanim na Zakonu o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivično pravnoj zaštiti maloletnih lica RS, Porodičnom zakonu kao i Zakonu o socijalnoj zaštiti. Iako je medijacija koncipirana kao usluga socijalne zaštite u zajednici, usled nedovoljne informisanosti i nedostatku resursa obučenih medijatora, u praksi se ne realizuje a korisnici su upućeni na skupe i prolongirane sudske sporove i postupke koji ne dovode do pozitivnih promena već produbljuju jaz između strana.

- **Medijacija između maloletnih prestupnika i žrtava**, omogućava susret strana pogođenih prestupom, ispravljanje greške, povećanje odgovornosti učinjoca, prevenciju recidivantnog ponašanja i rehabilitaciju žrtava...

U medijacijama pilotiranim u Projektu, čiji je osnov bio povreda prava ili nanošenje štete pojedincu ili organizaciji, u proseku je za jednu utrošeno 7,5 sati (uspostavljanje kontakta sa stranama u sukobu, prvih odvojenih razgovora za procenu stavova, informisanje o počinjenom delu-razlog, osećanja, mogućnosti obeštećenja, procena odgovornosti u odnosu na delo i štetu, spremnost za preuzimanje odgovornosti, razgovor o posledicama, osećanjima i mogućnostima saniranja situacije, procene spremnosti preuzimanja odgovornosti i potrebe za podrškom).

Porodice koje prolaze kroz iskustvo razvoda, bore se sa višestrukim teškoćama: psihološkim, ekonomskim, pravnim, kulturnoškim uverenjima i stereotipima koji osuđuju ili ne podržavaju razvod (dovode do patologiziranja njihove životne situacije). Sa druge strane zakoni i institucionalizovane procedure razvoda formalizuju poveravanje dece i stavlja partnera u pozicije protivnika i udaljava ih... Ovo je posebno važno u situacijama kada postoje mal. deca čiji najbolji interes nalaže održavanje komunikacije i saradnju roditelja. U tom cilju uloga i značaj porodične medijacije je neprocenjiva.

- **Porodična medijacija** je u okviru Projekta primenjivana u situacijama razvoda supružnika, porodičnim sukobima roditelja i dece, u sukobima oko podele imovine i pitanja alimentacije. U svim situacijama u fokusu je bio najbolji interes dece. Elementi sporazuma obuhvatili su zajednički sporazum o starateljstvu mal. dece (poveravanje ili zajedničko starateljstvo), model viđanja sa roditeljem, pitanja izdržavanja,

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansiran
Delegacijom EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Boru, Požarevcu i Jagodini

stanovanja, školovanja, važnih odluka i vaspitanja... Proces se zasniva na standardima i principima (poverljivosti, ravnopravnosti, dobrovoljnosti), kao i metodološkim načelima i komunikacionim tehnikama koje se primenjuju u medijaciji, a primena je rezultirala uspostavljanjem/poboljšanjem komunikacije, te visokim stepenom postignutih sporazuma.

Rezultat 4: "Podignuta svest građana o alternativnim metodama rešavanja spora/konflikta i dostupna usluga medijacije u servisu za mlade u Požarevcu, Boru i Jagodini.

U dostizanju rezultata mobilisani su svi resursi u zajednici (porodica, škole i zajednice) na održivosti medijacije u centrima za socijalni rad i inkorporiranja u postojeće servise za decu u Požarevcu, Boru i Jagodini.

Indikator 4.1: 'Tri realizovane Panel diskusije sa donosiocima odluka i značajnim stejkholderima u sve tri zajednice po jedna, sa ukupno 45 učesnika i prezentacijom koncepta održive usluge medijacije u okviru postojećih servisa za decu.'

Panel diskusije u Boru i Požarevcu

Učesnici su saglasni oko važnosti medijacije za uspostavljanje pravne stabilnosti u društvenim odnosima, što je i bila osnovna premisa od koje se krenulo. Sa predstavnicima lokalnih samouprava postignuta je saglasnost da se sačeka usvajanje novog **Zakona o posredovanju u rešavanju sporova**, koji je u tom trenutku bio u Skupštinskoj proceduri. Da se nakon toga koncept, eventualno, prilagodi krovnom zakonu i prosledi na razmatranje. S obzirom da Odluka o pravima u socijalnoj zaštiti za područje Grada Požarevca, već prepoznaje usluge medijacije kao savetodavno-edukativne usluge, realno je za očekivati da će u ovoj zajednici usluga medijacije biti uspostavljena i održiva, a u ostalim zajednicama je predloženo da se u ove odluke, takođe uvrste usluge medijacije, što će i biti predlog ka skupštinama.

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Boru, Požarevcu i Jagodini

Indicator 4.2: "Organizovana javna debatae između tri predstavnika pravosuđa i tri medijatora u Boru na temu medijacije sa TV praćenjem i prisutnih 60 građana"

Nakon završetka debate učesnici su dobili konkretne odgovore na pitanja sa fokusom na mogućnosti primene za situacije diskriminacije čime su preplavljeni.

Javna debata u Boru

Konferencija za medije u Požarevcu

Indicator 4.3: "Organizovane tri tematske kontakt TV emisije na regionalnim medijima od po 1 sat, u terminima najveće gledanosti, učešćem eksperata za ljudska prava i medijatora u sve tri zajednice obuhvaćene projektom i informisano oko 90.000 građana o alternativnim načinima rešenja sukoba/konflikta".

Indicator 4.4: "Dizajnirano, štampano i distribuirano 150 promotivnih postera medijacije, 6000 lifleta (po 2000 za vršnjačku, porodičnu i medijaciju između maloletnog prestupnika i žrtve), koji informišu o prednostima medijacije, kontaktima medijatora i načinima uključenja tokom svih događaja u projektu i 6000 flajera sa izvodima iz zakona koji regulišu različite vrste medijacija

Pored intezivne medejske kampanje u štampanim, elektronskim medijima i društvenim mrežama (fejsbuk grupa volontera i vebajtovi organizacija i škola) partneri su formirali fejsbuk stranicu „Medijacijom do rešenja“ putem kojih je intezivno promovisan projekat i donator, razmenjivane informacije i senzibilisani mladi i građani i za naredne aktivnosti. Na svim štampanim materijalima su oficijelna obeležja donatora.

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Boru, Požarevcu i Jagodini

Štampani materijal u projektu.

12

Projekat finansira Delegacija EU u Republici Srbiji u okviru EIDHR programa

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Beograd, Požarevac i Jagodini

Koordinacioni sastanak projektnog tima

UMESTO ZAKLJUČKA

- U fokusu projekta „Medijacijom do rešenja“ je jačanje pravne sigurnosti kroz efikasniju primenu zakona i ostvarivanje prava građana u skladu sa međunarodnim dokumentima koji uređuju oblast porodično-pravnih odnosa i medijacije u vršnjačkim sukobima i postupcima prema maloletnicima.
- Sadržaj rada se odnosio na prikaz i prolaženje kroz proces alternativnog načina rešavanja sukoba/sporova i načine uključivanja, zakonske okvire podrške primeni posredovanja i mogućnosti primene u lokalnoj zajednici.
- Mladi su informisani o osnovnim pojmovima ljudskih prava, jednakosti i demokratije, konstruktivnom dijalogu, toleranciji na različitosti i načinu rešavanja sporova medijacijom.
- Uporednom analizom medijacije u odnosu na sudski postupak građani su upoznati sa drugim načinima rešenja sukoba/spora i to kroz aktivno učešće strana, i na brži i jeftiniji način.
- Građani i stručna javnost su upoznati sa normativnim okvirom, odnosno međunarodnim standardima za uređenje postupka medijacije, Porodičnim zakonom Republike Srbije, Zakonom o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivično pravnoj zaštiti maloletnih lica, važećim Zakonom o medijaciji i predlogom novog Zakona o posredovanju, kao i drugim zakonskim aktima važnim za primenu medijacije.
- Ciljne grupe su upoznate sa osnovnim načelima procesa medijacije, vrstama medijacije, toku i postupku medijacije, načinima primene, ciljevima i dobitima od medijacije za pojedinca, grupu,
- zajednicu... neophodnim poznавanjem i primenom komunikacijskih veština i tehnika u skladu sa savremenom doktrinom primene medijacije.
- Uspostavljen proaktivni pristup škola omogućio je podršku volonterima i omogućio uključenje ostalih mladih. Škole su pružale logistiku i stimulisale alternativne, pozitivne modele ponasanja i aktivizam mladih.
- Prateći potrebe ciljnih grupa, realizovan je veći broj aktivnosti od predviđenih i obuhvaćen veći broj korisnika, 1085 direktnih umesto 950 planiranih kao i indirektnih koji su dobili informacije o medijaciji i predostima primene u rešavanju sukoba/spora, putem medija i štampanih materijala ... ¹³

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuju se u: Beograd, Požarevac i Jagodini

- Opšti je utisak da korisnici anticipiraju značaj teme u demokratizaciji i razvijanju instrumenata vladavine prava, što eksplicitno potvrđuje potrebu za razvojem medijacije čije dobiti se mogu jasno sagledavati u odnosu na strane u sukobu, dobiti za zajednicu i školu.

PREPORUKE

1. Potrebno je nastaviti aktivnosti i sveobuhvatno informisanje najšire javnosti, kroz medijsku kampanju i dostupnost promo materijala, a posebno u ruralnim naseljima, sa posebnim osvrtom na promociju Zakona o posredovanju u rešavanju sporova, koji će početi da se primenjuje 1. januara 2015 godine.
2. Neophodno je uvođenje u postojeće ili razvoj novih servisa u zajednici obezbediti dostupnost medijatora građanima.
3. Potrebno je sveobuhvatno multidisciplinarno i intersektorsko povezivanje na lokalnom nivou uz dosledno sprovodenje zakona i stvaranje uslova za alternativne i diverzionate mere koje predviđa Zakon o maloletnim učiniocima krivičnih dela i krivičnopravnoj zaštiti maloletnih lica.
4. Sudije, tužioce i advokate potrebno je dodatno senzibilisati i edukovati vezano za alternativno rešavanja sukoba i primenu postojećih zakonskih mogućnosti.
5. U kontinuitetu održavati i zanavljati mrežu obučenih vršnjačkih medijatora za rad sa mladima obzirom da generacije završavaju i nastavljaju dalje školovanje. U tom smislu neophodno je edukovati stručne službe i raditi na stvaranju vršnjačkih medijacionih centara u školama.
6. Upoznavati u kontinuitetu ključne aktere i favorizovati dijalog i mirno rešavanje spora/sukoba posredovanjem uz pomoć obučenih posrednika/ko-posrednika u skladu sa savremenom doktrinom i standardima.

Projekat "Medijacijom do rešenja" finansira
Delegacija EU u Republici Srbiji
u okviru EIDHR programa

Realizuje se u: Boru, Požarevcu i Jagodini

Ova publikacija je napravljana uz pomoć EU.

Sadržaj ove publikacije je isključivo odgovornost članova tima Projekta "Medijacijom do rešenja" i ne predstavlja nužno stavove Evropske unije.